

Vesnice Bohumileč a okolí - KRAJINA ČESKODUBSKÁ

Diplomní projekt
Návrhová část

Bc. Denisa Nadrchalová
KA / FA ČVUT / AR 2022 / 2023, LS

Ateliér
SITTA / CHMELOVÁ

VESNICE BOHUMILEČ A OKOLÍ - KRAJINA ČESKODUBSKÁ

Diplomní projekt

Bc. Denisa Nadrchalová

KA / FA ČVUT
Ateliér Sitta / Chmelová
AR 2022 / 2023, LS

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. DENISA NADRCHALOVÁ
AR 2022/2023, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) VESNICE BOHUMILEČ A OKOLÍ – KRAJINA ČESKODUBSKÁ

(AJ) VILLAGE BOHUMILEČ AND THE SURROUNDING LANDSCAPE

JAZYK PRÁCE: ČJ

Vedoucí práce:

Ing. Vladimír Sitta

Ústav:

Oponent práce:

Ing. Karolína Koupalová

Klíčová slova
(česká):

Český Dub, Bohumileč, kulturní krajina, venkov, krajinný plán, krajinářská architektura, krajinná akupunktura, obnova, staré cesty, drobné stavby v krajině, náves, autobusová zastávka, mokřad, vyhlídka, studánka, kaplička

Anotace
(česká):

Není nutné, abychom krajině vždy dokonale rozuměli, ale je velmi důležité, aby nás zajímala a fascinovala. Protože čím víc nás bude fascinovat, tím spíš jí budeme chtít porozumět.
Projekt se zabývá zejména znovuobjevením a zhodnocením dříve tak silného pouta lidí se zdejší krajinou, ve snaze nalézt nové optimální funkce, propojení a interpretace starých kulturních stop, cest a dalších místních hodnot.

Anotace (anglická):

It is not necessary for us to always fully understand the landscape, but it is very important for us to be interested and fascinated by it. Because the more fascinated we are, the more we will want to understand it. The project focuses primarily on rediscovering and appreciating the previously strong bond between people and the local landscape, in an effort to find new optimal functions, connections, and interpretations of old cultural trails, paths, and other local values.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

22.5.2023

podpis autora-diplomanta

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Denisa Nadrchalová

datum narození: 15.9.1994

akademický rok / semestr: LS 2022/23

obor: Krajinářská architektura

ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury

vedoucí diplomové práce: Ing. Vladimír Sitta

téma diplomové práce: Vesnice Bohumileč a okolí – Krajina českodubská
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadáním projektu je Územní studie - plán pro zlepšení prostupnosti krajiny a revitalizaci vesnice Bohumileč a přiléhající unikátní kulturní krajiny v souladu s přírodními a kulturními hodnotami celého území (Český Dub a okolí) s cílem opět zpřístupnit krajinu lidem a citlivě ji zatraktivnit pro její současné obyvatel i návštěvníky.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

Územní studie - velké měřítko: Krajinový plán – Identifikace a částečná obnova dochovaných, více či méně funkčních historických krajinových struktur v Bohumilči a okolí (cestní sítě, výmladkové lesy, historické polní meze, úvozy a další kulturní stopy v krajině)

Vodohospodářství – zadržování vody v krajině

Vegetace – Identifikace stávajících hodnotných ploch a doplnění nových vegetačních prvků

Vazby v území – částečné obnovení staré cestní sítě a zlepšení občanské vybavenosti

Studie – střední měřítko: Identifikace a zhodnocení unikátních kulturních stop v okolní krajině a návrh drobných architektonických a krajinářských intervencí v místech zastavení podél nově navržených tras – u sochy sv. Jana v Letařovicích, skalní kapličky Panny Marie v Bohumilči a další.

Studie – malé měřítko: Vesnice Bohumileč – návrh nového návěsního prostoru s komplexní funkcí pro místní obyvatele, s respektem vůči přímo navazující volné krajině a k místně specifické lidové architektuře.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Analytická část: Shromáždění všech souvisejících informací a dat týkajících se vybraného území a jeho širších vztahů v různých měřítkových úrovních

Návrhová část: Situace širších vztahů 1:5000 – 1:10000

Ostatní situace 1:500 – 1:5000

Púdorysy 1:100 – 1:250

Řezy, řezopohledy 1:50 – 1:500

Detaily 1:5 – 1:50

Vizualizace návrhu

*Konkrétní zadání programu a měřítka mohou být upřesněna v průběhu práce vedoucím DP. Měřítka výstupů mohou být přizpůsobena požadovaným formátům odevzdání.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Fyzický model řešeného území, Portfolio ve formátu A4 (2x), Poster (4x formát A1), CD s výstupy (2x), prohlášení diplomanta, zadání s podpisem vedoucího DP a děkana FA ČVUT

Datum a podpis studenta

20.2.2023

Datum a podpis vedoucího DP

 20-2-2023

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

20.2.2023

OBSAH

ÚVODNÍ ČÁST DP

1. Úvod do lokality.....	8
2. Poloha a základní popis území.....	8
3. Historický vývoj zastávby a cestní síť.....	10
4. SWOT analýza.....	12

NÁVRHOVÁ ČÁST DP

5. Hlavní myšlenka diplomního projektu.....	15
6. Popis konceptu.....	16
7. Krajinný plán.....	16
8. Hlavní situace.....	17

BOHUMILEČ A DALŠÍ MÍSTA V KRAJINĚ

1. Náves.....	18
2. Studánka.....	26
3. Mokřad.....	28
4. Otisk staré cesty.....	32
5. Vyhlídka z lesa.....	36
6. U Svatého Jana.....	38
7. Skalní kaplička Panny Marie.....	42
Závěr.....	45
Zdroje.....	47

1. ÚVOD DO LOKALITY

Půvabná krajina kolem malé severočeské vesnice Bohumileč, kterou v současnosti obývá jen asi 35 stálých obyvatel, působí hned na první pohled jako nějaký pozapomenutý kout české země. Dříve bylo však toto území plné běžného života, hospodaření a cestovního ruchu - bylo zde plno obchodních cest, ale i cest sakrálního a nadregionálního významu. Tato bohatá kulturní mozaika se zde jako zázrakem poměrně dobře dochovala.

Místní terén se vyznačuje poměrně málo narušenou původní strukturou členění a využití ploch, i cestních sítí. Mnoho z cest již jako cesty neslouží, ale v terénu jsou stále dobře patrné a často mají podobu hlubokých, zarostlých úvozů.

2. POLOHA A ZÁKLADNÍ POPIS ÚZEMÍ

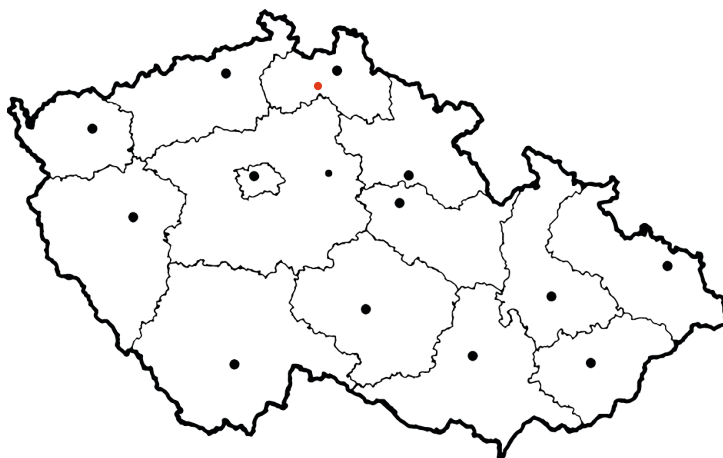
Obec Bohumileč leží v okrese Liberec a je součástí města Český Dub (obec II. typu, POÚ - pověřený obecní úřad). Nachází se asi 2,5 km jihozápadně od Českého Dubu.

Řešené území leží převážně v k.ú. Libíč o výměře 3,59 km², ale okrajově zasahuje také do k.ú. Březová u Všelibic, k.ú. Hradčany u Českého Dubu, k.ú. Loukovičky a k.ú. Český Dub.

Prochází zde silnice II/277.

Je zde evidováno 28 adres a trvale zde žije 35 obyvatel.

Nadmořská výška v řešeném území: od 280 - 420 m.n.m.

--- Hlavní řešené území   ..... Širší řešené území

M = 1: 20 000
vrstevnice po 5 m

0 100 300 500 1000 m

3. HISTORICKÝ VÝVOJ ZÁSTAVBY A CESTNÍ SÍTĚ

Zástavba se zde od 19. století rozrůstala minimálně, limituje ji hlavně terén. Lidé, kteří zde žili, museli umět využít maximum z vhodných podmínek, který tento drsnější, podhorský kraj nabízí – i to bylo určitým limitem pro rozvoj lokality.

18. STOLETÍ

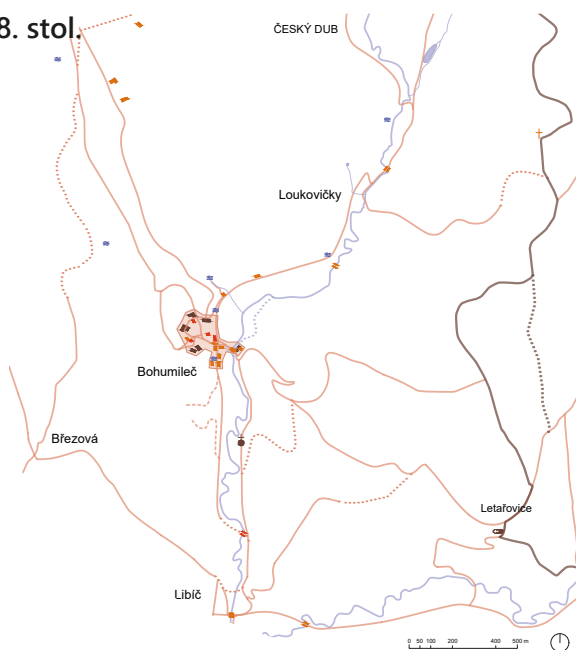
NEJSTARŠÍ CESTA - ŽITAVSKÁ CESTA

Žitava (Zittau) – Český Dub – Mladá Boleslav –
Stará Boleslav – Praha – 135 km

Nejstarší doloženou zdejší cestou je Žitavská trasa. Tato stará obchodní i poutní trasa (Svatojakubská cesta) přichází z Žitavy na naše území přes tzv. Trojmezí, kde se stýkají hranice Česka, Německa a Polska. Vede do Prahy, kde na ni navazuje trasa Všerubská, po které dojdeme až do Regensburgu.

Po Svatojakubské cestě údajně přinesl český biskup Vojtěch kolem roku 995 do Polska křesťanství, či po ní postupovaly oddíly křižáků ve svaté válce.

18. stol.

20. STOLETÍ AŽ SOUČASNOST

Ze současného schématu území vyplývá, že se lokalita od 19. stol. změnila poměrně málo. Většina cest stále existuje a jsou dodnes částečně využívány, ať už jako nové silnice, nebo jako lesní, či polní cesty pro lesohospodáře, zemědělce a pěší.

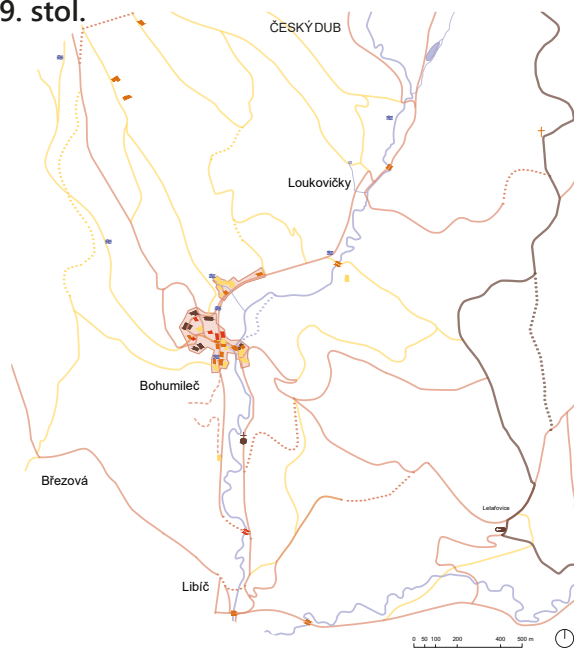
Rozvoj cestní sítě a zástavby Bohumileče dle I., II. a III. vojenského mapování a terénních průzkumů

19. STOLETÍ

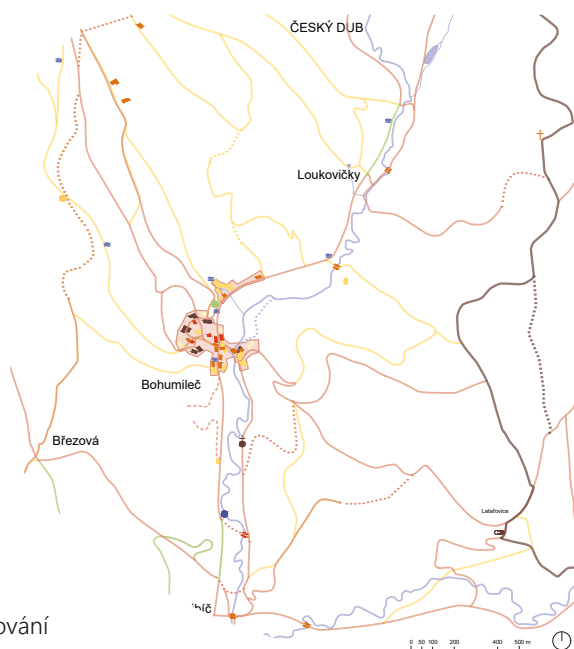
Cestní síť se v 19. stol. velmi rychle a výrazně rozrostla, úměrně rozvoji zástavby a potřebě lepší prostupnosti krajiny.

U mnohých cest je jejich stáří však velmi sporné a obtížně průkazné. Nejstarší mapy nebyly kresleny zrovna nejpřesněji a tak je možné, že některé z cest patrných až na mapách z 19. stol. jsou i starší.

19. stol.

20. stol.

I. vojenské (josefské) mapování (1764-1768)

ags.cuzk.cz/archiv/

LEGENDA

CESTY A VODA V ÚZEMÍ

- Svatojakubská (Žitavská) cesta - nejstarší doložená cesta v území, nadregionální význam
- Nedochovaný úsek Svatojakubské cesty, původně vedla mezi poli
- Dochované staré cesty doložené před rokem 1800
- Nedochované staré cesty doložené před rokem 1800
- Dochované staré cesty doložené po roce 1800
- Nedochované staré cesty doložené po roce 1800
- Dochované obslužné cesty k polím
- Voda - Mohelka a její přítoky
- Bývalý mlýnský náhon (částečně stále funkční)
- Nejnovější úseky cest (20. stol.)

VZNIK SÍDEL

- Zaniklá obytná stavení
- Nejstarší obytná stavení - doložená existence z písemných pramenů již před rokem 1700
- Obytná stavení, vznik v 18. stol. - doložená existence z písemných pramenů
- Obytná stavení, vznik v 19. stol. - doložená existence z písemných pramenů a starých map (Císařské otisky)
- Obytná stavení, vznik ve 20. stol.

PAMÁTKY V ÚZEMÍ

- Kostel Sv. Jakuba Většího v Letařovicích - doložen již ve 14. stol.
- Barokní sloup Sv. Jana z přelomu 17. a 18. stol., upomínající smrt místního faráře
- Skalní kaplička Panny Marie - doba vzniku neznámá, dle zapsané legendy až 16. stol.
- Kaple na návsi zasvěcená Andělu Strážnému, postavena v roce 1887

KULTURNÍ STOPY A ZAJÍMAVOSTI V ÚZEMÍ

- Mostky přes Mohelku - doložené již I. vojenským mapováním
- Zaniklý mostek přes Mohelku na původní trase staré cesty (nedochovaný úsek)
- Zaniklý jez (stále viditelné zbytky stavby a upraveného koryta potoka v místě jezu)
- Jeskyně - doložena legendami, údajně kdysi sloužící jako úniková chodba při nebezpečí
- Rozcestní, nebo hraniční kámen (stáří neznámé, kámen je z větší části pohřben v terénu)
- Prameny, studánky
- Zaniklá pitná studánka (cca 15 let nefunkční)

SILNÉ STRÁNKY

- Dobrá prostupnost krajiny, existující staré cestní síť
  - Relativní ekologická stabilita
- Dochovaná struktura kulturní krajiny
  - Zajímavé kulturní stopy v území
- Krásná lidová architektura (roubenky)
  - Funkční ÚSES

PŘÍLEŽITOSTI

- Zajímavý a rozmanitý terén
- Nevyužitý zdroj pitné vody – pramen
- Ochota a zájem místních lidí pro konání společných kulturních akcí a měnit zde věci k lepšímu (péče o krajinu i památky)
- Vegetace – poměrně bohatá druhová skladba, s minimem introdukovaných, či invazivních dřevina rostlin – např. dochované původní remízky s potenciálem VKP
- Dochované staré cesty – potenciál pro částečnou obnovu, či jako VKP
  - Zarostlé staré cesty – významné ekotony a biokoridory v území s potenciálem VKP

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatek vodních ploch
- Zaniklé, či chybějící úseky významných cestních propojení
  - Nedostatečná občanská vybavenost
- Absence důstojného návesního prostoru v Bohumilči
  - Chybějící místa pro setkávání

SWOT

HROZBY

- Narušený vodní režim krajiny ohrožený nevhodnou druhovou skladbou hospodářských lesů
- Poškozování starých cest při těžbě dřeva
- Černé skládky organického materiálu (např. navážky podél břehu Ještědky, vedoucí k silné nitrifikaci a snížení pobřežní biodiverzity)
  - Staré černé skládky (lesy, rokle, výjimečně i některé staré úvozy)

5. HLAVNÍ MYŠLENKA DIPLOMNÍHO PROJEKTU

Vždy mě velmi přitahovalo uvažovat, jaký význam pro nás má a může mít kulturní krajina. Je plná stop po životech našich předků, které odkazují na to, kdo jsme byli, i kdo jsme nyní. Je pro nás připomínkou pomíjivosti a zároveň cennou vzpomínkou na to, jak naši předci krajinu dříve využívali a hlavně jak v ní vlastně žili.

Osídlená krajina byla dříve plná míst s velmi různorodým seznamem funkcí a významů. Její funkce z hlediska obživy a bytí měla pro naše předky pravděpodobně stejnou váhu, jako její význam kulturní, sociální a duchovní. Dříve, hlavně ve venkovních prostředích se v ní zkrátka odehrávala naprostá většina života lidí, kteří ji obývali. Uvnitř staveb se trávilo mnohem méně času, než dnes, což je zcela logické a výsledkem toho je, že v zachovalé historické kulturní krajině máme dochováno tolik cest, míst k setkávání, nebo třeba takových, kam lidé chodili děkovat za to, co mají, či prosit o to, co chtěli. Také místa, která sloužila jako připomínka víry, či vzpomínka na někoho, nebo nějakou událost. Objevovaly se prvky, které měly ochranný význam, nebo měly usmířit lidi i krajinu v případě, že se tam odehrála nešťastná událost. Vzhledem k faktům je asi každému zcela jasné, že v minulosti měla krajina pro lidi úplně jiný význam, než je tomu dnes a to mnohem hlubší, s více duchovním rozměrem.

Ale jak bychom jí tedy v současnosti měli vnímat my? Co bychom si měli připomínat, nebo na koho, či co v krajině vzpomínat? Jaké prvky patří do současné venkovské krajiny pro současné lidi, abychom si díky nim mohli připomenout některé krásně sentimentální hodnoty „starých časů“, ale zároveň tím získat moderní prvky občanské vybavenosti tak, aby pro nás měly nějaký dnešní význam?

K odpovědím na tyto otázky jsem se snažila najít cestu prostřednictvím své diplomové práce. Projekt proto bude usilovat zejména o znovuoobjevení a zhodnocení zdejšího, dříve tak silného pouta lidí s krajinou, ve snaze nalézt nové optimální funkce, propojení a interpretace starých kulturních stop, cest a dalších místních hodnot.

NÁVRHOVÁ ČÁST DIPLOMNÍHO PROJEKTU

6. POPIS KONCEPTU

Projekt se zabývá zejména znovuobjevením a zhodnocením dříve tak silného pouta lidí se zdejší krajinou, ve snaze nalézt nové optimální funkce, propojení a interpretace starých kulturních stop, cest a dalších místních hodnot.

Výsledná řešení mají podobu drobných staveb v intravilánu a extravilánu obce, které se snaží být maximálně šetrné k prostředí, jak vizuálně, tak technologicky, aby se při jejich stavbě nemusela použít žádná těžká technika, s výjimkou stavby nové budovy zastávky na návsi, rekonstruované studánky a terénní modulace nového mokřadu. Tato místa jsou však dobře přístupná ze silniční komunikace.

Dále je součástí návrhu krajinný plán, který se zabývá prostupností, vodou v území a vegetací. V území jsou dochované staré remízky a hluboké, zarůstající úvozy, které by vzhledem k jejich kulturnímu i ekologickému významu měly být dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (zejména ustanovení §4 odst. 2, §6 a §88) prohlášeny jako VKP – významné krajinné prvky.

7. KRAJINNÝ PLÁN PROSTUPNOST ÚZEMÍ

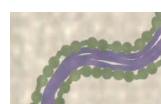
VEGETACE V ÚZEMÍ

silnice

lesy

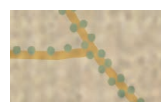
liniová vegetace

pěší cesty

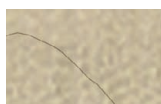
stromořadí

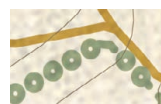
nově vysazená
stromořadí

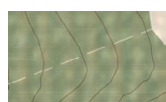
obnovené úseky
původních pěších
cest

pole

původní staré
remízky
- potenciál VKP

lesní průseky

trvalé travní porosty

VODA V ÚZEMÍ

— — — — — Hlavní řešené území

8.6 HLAVNÍ SITUACE 1 : 5000
LEGENDA

- ① Náves v Bohumilči
- ② Studánka
- ③ Mokřad
- ④ Otisk staré cesty

- ⑤ Výhled z lesa
- ⑥ U Svatého Jana
- ⑦ Skalní kaplička

— — — — — Širší řešené území

obytné budovy

průmyslové areály

zemědělské areály

pískovcové výchozy

1

NÁVES V BOHUMILČI

Náves byla kdysi živým centrem vesnice, kde stávaly dvě další budovy. Byl zde hostinec i s tanečním sálem a krám. Za dnes již polorozpadlou stodolou, která dříve patřila k jedné z budov, býval i malý rybník, napájený zdejším pramenem. Bohumileč tak měl své vlastní společenské zázemí, které zde dnes velmi chybí a konání společných akcí bývá komplikované. Centrum návsi zaniklo v průběhu 60. let 20. stol.

V současnosti je náves prázdná, pouze s malou autobusovou zastávkou. Zelená plocha obklopující zastávku je osázena nevhodnými dřevinami, z nichž mnohé špatně prosperují a jsou na konci své životnosti (*Thuja*, *Picea pungens*). Pro úpravu návsi a vznik rybníčku by také byla nezbytná přeložka nadzemního vedení NN a VN.

NÁVESNÍ RYBNÍČEK

Rybníček by byl napájený z místního pramene, který se vylévá do přiléhající louky, jenž je silně podmačena. Stačilo by proto pouze zde vyhloubit vhodnou jámu. Plnil by zde jak estetickou, tak ekologickou funkci.

V okolí je totiž poměrně dost toků a pramenů, ale v nejbližším okolí je velmi málo stabilních vodních ploch. I malý rybník (cca 14 x 6 m) by poskytl vhodné podmínky pro mnoho druhů živočichů, kteří dávají přednost vodním plochám před toky. U rybníčku by nechybělo posezení a pozvolné břehy by byly osázeny vodními rostlinami, například iris (*Iris siberica*) a vrbami.

1 *Malus domestica*
stará liberecká odrůda Kirchwaldské

2 *Betula pendula*

3 *Euonymus europaeus*

4 *Sambucus nigra*

5 *Forsythia x intermedia*

NÁVES - Situace 1 : 500

Dřevěný chodník přes mokřadní louku navazující na novou pěší cestu se stromořadím podél silnice

Soukromý pozemek

Soukromý pozemek

Rybníček s posezením a smutečními vrbami

Pochozí travobylinný porost

Zastávka 2v1

Dlážděná plocha

Soukromý pozemek

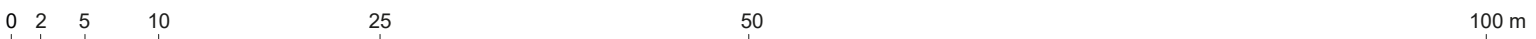
Kaplička Anděla Strážného

Přístřešek na kontejnery

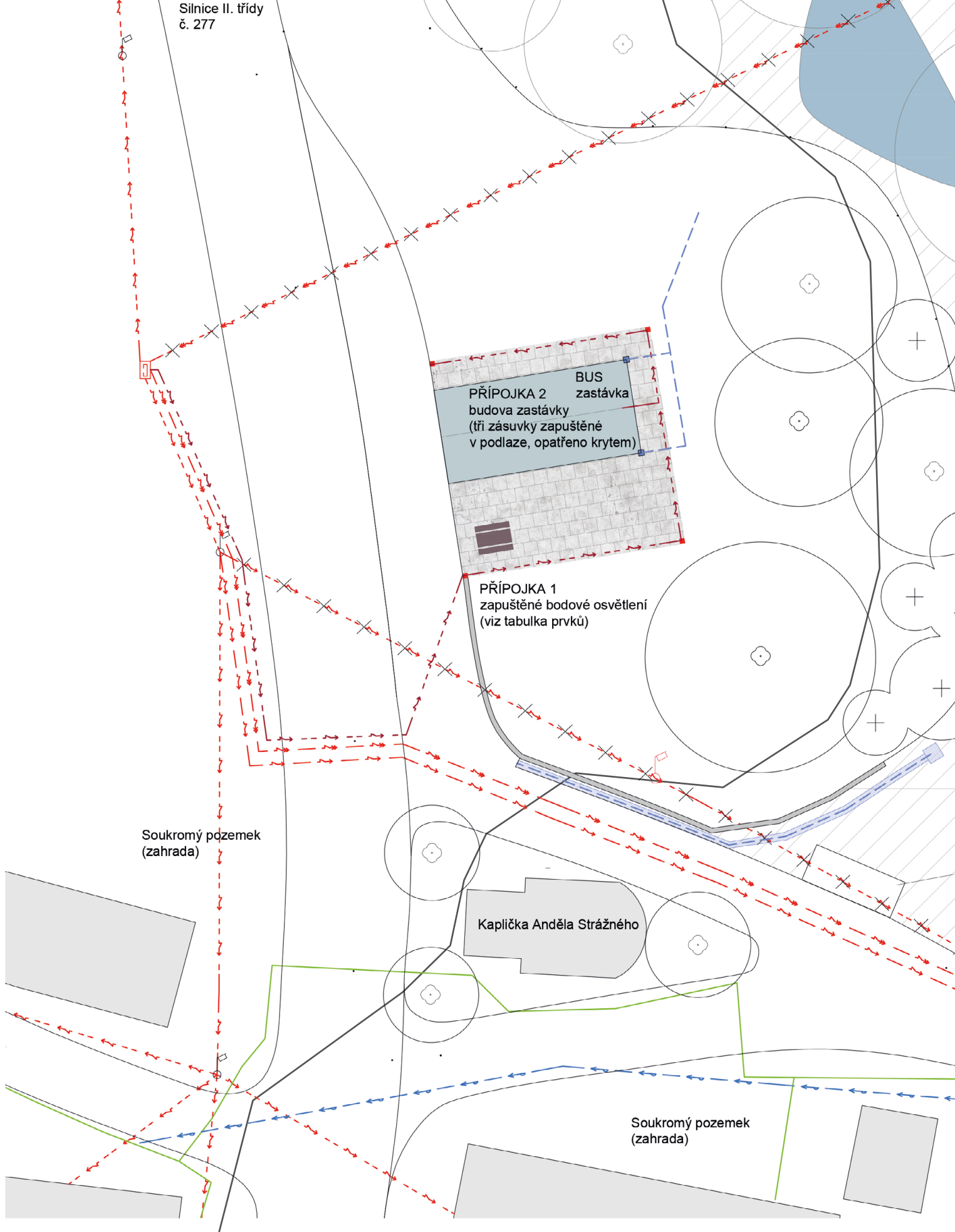
Soukromý pozemek

Soukromý pozemek

Silnice II. třídy č. 277

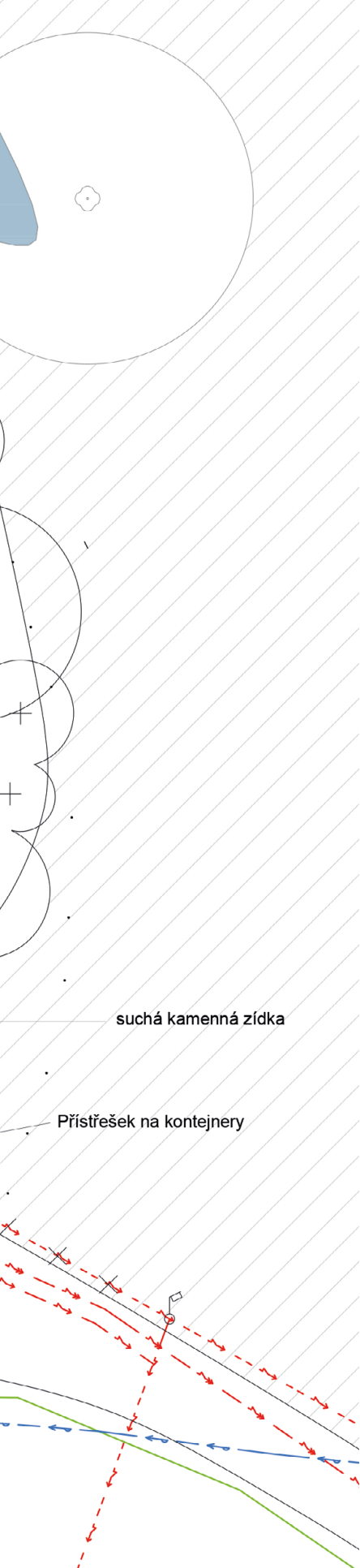

OSVĚTLENÍ

Náves je primárně osvětlena klasickými lampami veřejného osvětlení s velmi teplým žlutým odstínem. Nevzniká tak světelné znečištění a měkké, žluté světlo v noci neruší zvířata.

LEGENDA

- budovy
- stávající stromy a nové stromy
- nové keřové výsadby
- trvalý travní porost - podmáčená louka

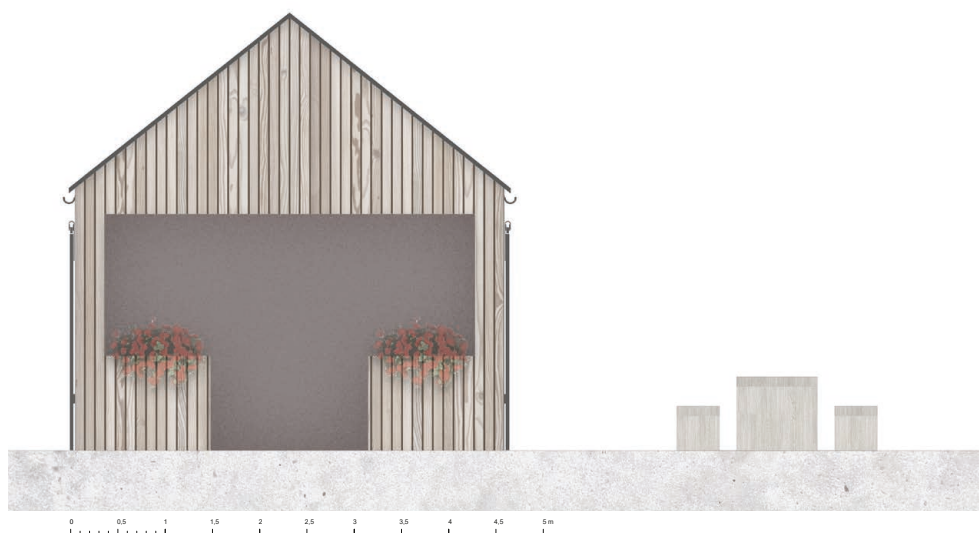
INŽENÝRSKÉ SÍTĚ

- nadzemní vedení vysokého napětí
- nadzemní vedení nízkého napětí
- vodovod pitná voda
- telekomunikační vedení
- trafostanice
- lampy veřejného osvětlení

PŘELOŽENÉ A NOVÉ INŽENÝRSKÉ SÍTĚ

- přeložené sítě
- přeložka - podzemní vedení vysokého napětí
- přeložka - podzemní vedení nízkého napětí
- nové podzemní vedení NN pro osvětlení náměstí a přípojku do nové budovy zastávky
- nové bodové zemní osvětlení
- demolovaný sloup NN vedení
- drenážní trubka pro odvod dešťové vody ze střechy zastávky
- Vpust pro odvod dešťové vody (malá šachta s s mřížkou umístěná pod okapem a napojená na drenážní trubku odvádějící vodu dál ve směru sklonu terénu
- trativod

Navrhuji proto pouze bodové zemní osvětlení v rozích dlážděné plochy kolem nové zastávky, které by mělo podobný teplý odstín, jako místní veřejné osvětlení.

ZASTÁVKA 2v1

Současná zastávka je z boku zcela otevřená a je blízko u silnice, díky které jsou lavičky uvnitř vždy zaprášené a pokud se někdo chce posadit, musí počítat se špinavým oblečením.

Koncept 2v1 uvažuje nad konstrukčně jednoduchou dřevostavbou, která by plnila funkci zastávky i místa pro setkávání a byla by schopna jednoduché transformace. Boční stěny by bylo možné posunout (zavěšená dřevěná vrata) a budovu tak z velké části otevřít. Kolem by byl dlážděný prostor a dalo by se sedět uvnitř, venku, nebo tak napůl, pokud by byly stěny odtažené.

Otevřít a tím pádem zvětšit a kompletně zprůchodnit budovu by se dalo i díky plně otvíravým dveřím v přepážce oddělující prostor čekárny zastávky od společenského prostoru (viz půdorys), aby se vešlo víc stolů, nebo se mohlo tančit. Podoba dřevostavby typologicky vychází z místní lidové architektury a z původní zastávky by zůstala zachována možnost uchycení truhlíků s květinami, o které se starají místní i na současné zastávce.

Současná podoba zastávky

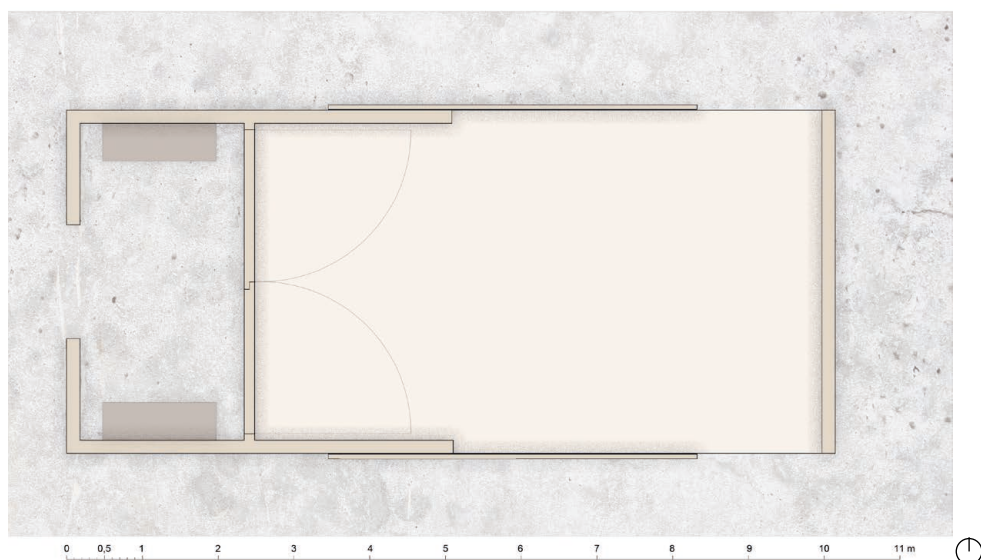
VÝCHODNÍ POHLED 1 : 60

JIŽNÍ POHLED 1 : 80

PŮDORYS 1 : 100

2 STUDÁNKA

Ve svahu u silnice kousek od návsi bývala studánka. Jako dítě jsem tam ještě chodila pro vodu, dnes však v místě pouze vyvěrá voda ze země a není žádná možnost si ji nabrat.

Ve vesnici jsou i další prameny, jeden hodně vydatný o kousek dál ve Stádle, ale není pitný. Další je na opačném konci vesnice. Tam je studánka sice funkční, nicméně rozbory vody indikují znečištění koliformními bakteriemi. Přímo nad studánkou je totiž chalupa, znečištění tak pravděpodobně pochází z prosakující senkrovny.

Navrhuji proto v projektu novou úpravu studánky. Nízká opěrná betonovo kamenná zídka s drenáží by měla zajistit, že jí voda tak snadno nerozvalí, jako tu předchozí, suchou kamennou.

Linie tvaru studánky kopírují linie zdejšího terénu a její součástí je i menší lavička. Voda ze studánky dále vtéká do silničního rigolu a o pár desítek metrů dál je odváděna pod silnicí do mokřadní louky přiléhající až k návsi.

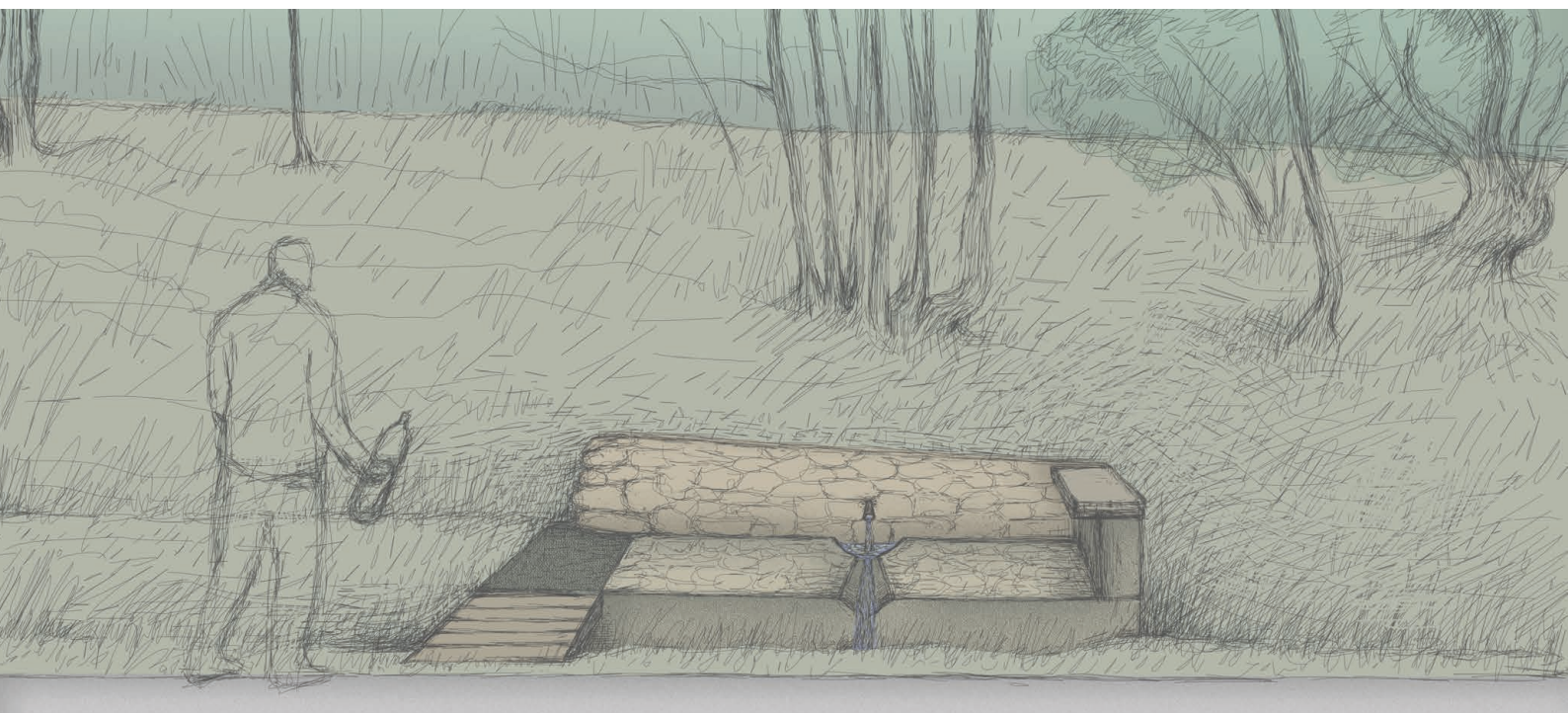

Studánka nyní

Reference kamenných prvků

STUDÁNKA - Vizualizace

STUDÁNKA - Situace 1 : 100

STUDÁNKA - Řezopohled 1 : 50

3

MOKŘAD

Původní silně podmáčená mokřadní louka byla před více než deseti lety přeměněna na fotbalové hřiště místního FC klubu. Je jednak napájena pramenem a také je zde hodně vysoko spodní voda, kvůli vysoko položenému korytu přilehlé říčky Ještědky. Pravděpodobně bylo kdysi výškově upraveno kvůli blízko navazujícímu mlýnskému náhodu. Klub už hřiště mnoho let nevyužívá, fungovalo jen krátce. Přítomné meliorace a zbytky konstrukcí však nedovolují přírodě vzít si místo zrovna snadno zpátky.

Koryto Ještědky je navíc vedeno jako součást funkčního ÚSESU, trasa biokoridoru. Měl by se sem proto vrátit mokřad, který navíc nikde jinde v přilehlém okolí není a měl by velký potenciál zlepšit biodiverzitu celé lokality.

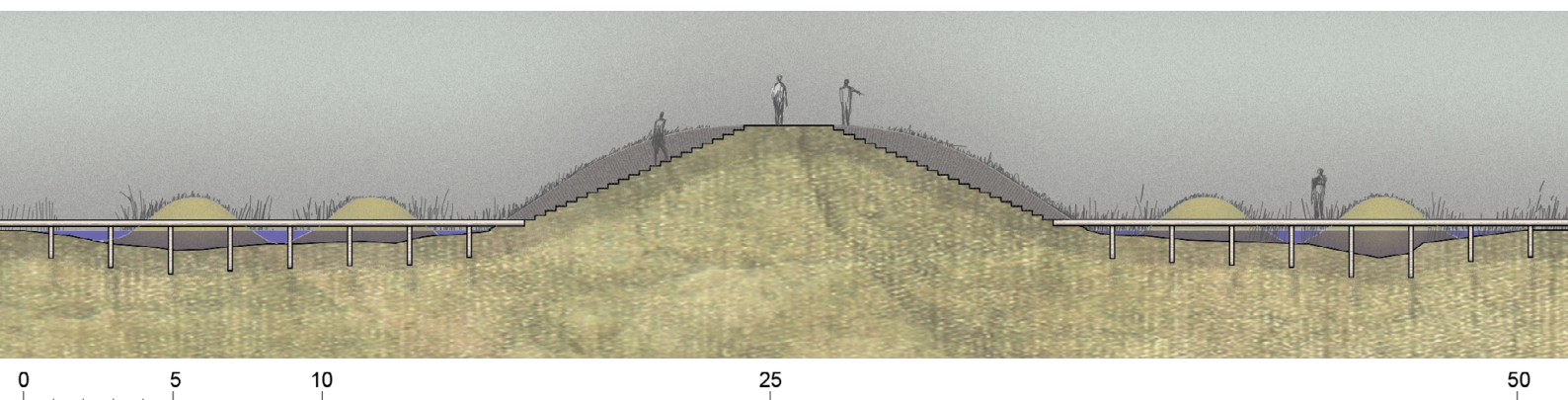
Na ploše bývalého fotbalového hřiště ve svém projektu navrhuji vytvořit nový mokřad s určitým terénním reliéfem. Z vykopané zeminy mokřadních jezírek by byla navržena středová mohyla obklopená kruhovými valy. Je zde hodně vysoká spodní voda díky těsně přilehlé říčce Ještědce. Po odstranění meliorací by se vykopal jámy pro mokřadní jezírka, která by se díky vysoké spodní vodě bez problémů zaplnila.

Přes mokřadní plochu poutníka provede dřevěná lávka na pilotech a z mohyly si pak mokřad může prohlédnout s větším nadhledem. Cesta dále navazuje na cestní síť a pokračuje až ke Sv. Janovi. Z návsi Bohumilče sem vede nová pěší cesta navržená podél silnice, aby pěší nemuseli chodit přímo po silnici tak, jak je tomu nyní. Cesta vede také kolem nově upravené studánky. Díky tomuto propojení vzniknou nové možnosti procházkových tras a Bohumilč se tím také lépe propojí se sousedními Loukovičkami.

Od mokřadu vede ještě jedna nová, krátká, slepá trasa, která pěší dovede ke v současnosti obnovovanému mlýnskému náhodu, kde si lze prohlédnout působivou starou vodohospodářskou stavbu.

MOKŘAD - Řezopohled 1 : 250

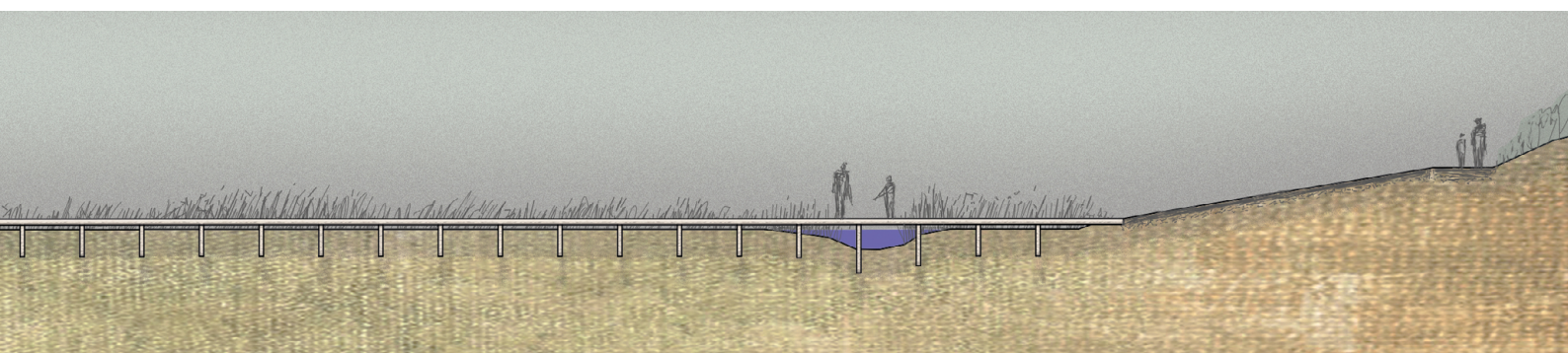
Caltha palustris

Iris siberica

Mokřad by byl částečně osázen vodními rostlinami, např. blatouchy a také příhodnou osevní směsí pro vlhká stanoviště s podílem irisů.

Mokřad by navíc mohl být součástí místního funkčního ÚSESU, který formou biokoridoru vede podél Ještědky a mokřadní plocha by se mohla stát novým lokálním biocentrem (dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

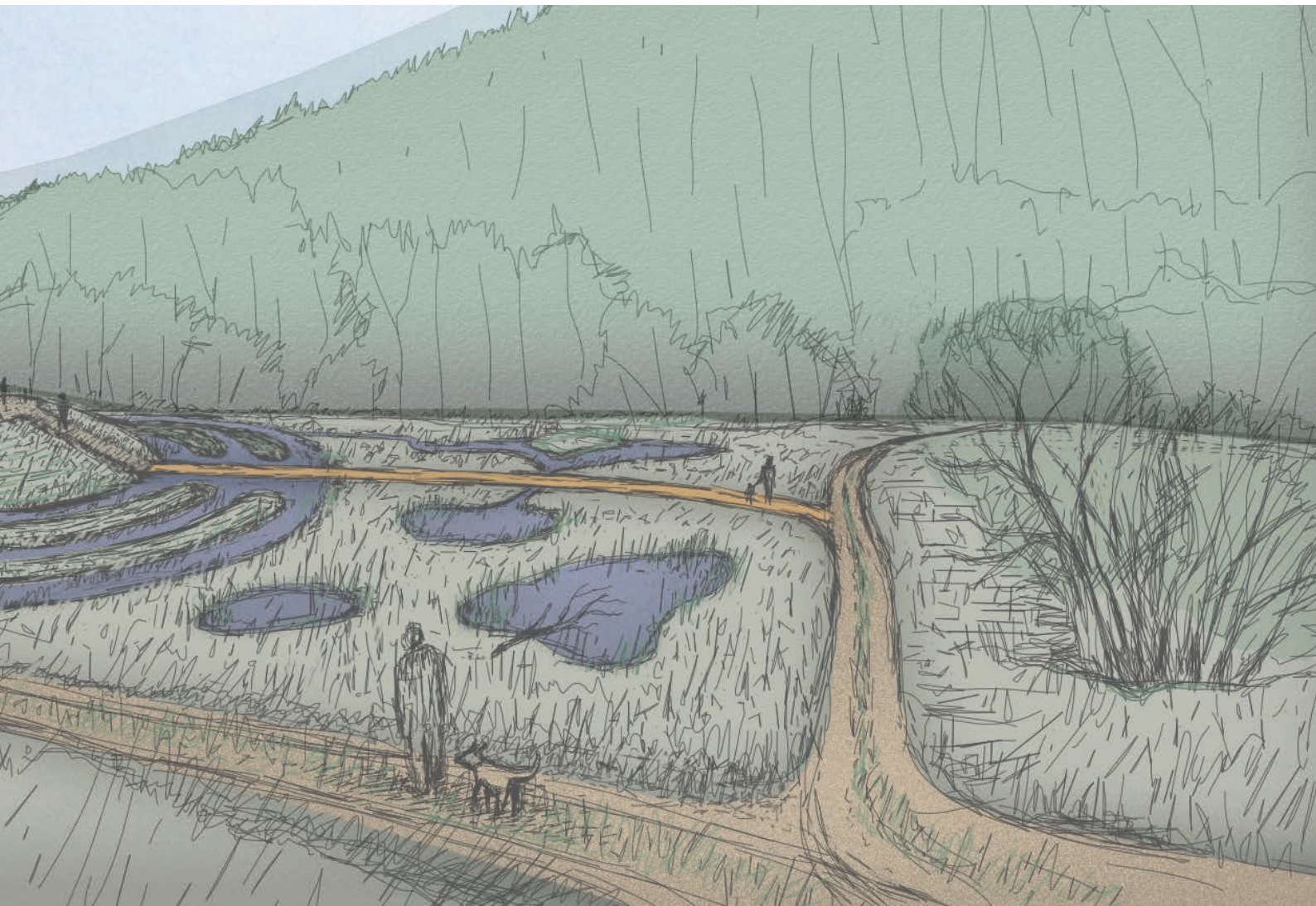

100 m

MOKŘAD - Vizualizace

4

OTISK STARÉ CESTY

Z Bohumilče vede jedna opravdu dávná cesta, která je dnes jen hlubokým, téměř nepoužívaným úvozem. Její půvabná linie se vine starým výmladkovým lesem, kde rozvětvené vícekmeny ještě více umocňují vnímání prastarého a fascinujícího terénního reliéfu tohoto místa.

Toto vizuálně, terénně a přírodně unikátní místo jsem v projektu doplnila o jemné prvky, odkazující na dávno ztracené cestní vrstvy a ty tisíce, nebo miliony osudů, které po nich plynuly.

Nízké a úzké dřevěné objekty, probíhající v souladu s náklonem terénu těsně nad zemí se vinou v různých úrovních mezi stromy a zvýrazňují průběh staré cesty. Jsou jako otisky starých cestních vrstev, které už dávno byly prošlapány. Z výšky situace místa s vrstevnicemi dokonce působí trochu jako otisk obřího lidského prstu v krajině.

Dříve cesta vedla nahoru nad vesnici mezi pole a pokračovala dál, ale tento její úsek už je dnes natolik zarostlý, že není průchozí a slouží v krajině spíše jako významný ekoton a biokoridor (ÚSES zde nevede). V tomto místě se také dochovaly původní remízky, které zde rovněž mají důležitou ekologickou funkci.

Tyto prvky by vzhledem k jejich kulturnímu i ekologickému významu měly být dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (zejména ustanovení § 4 odst. 2, § 6 a § 88) prohlášeny jako VKP – významné krajinné prvky.

OTISK STARÉ CESTY - Situace 1 : 1000

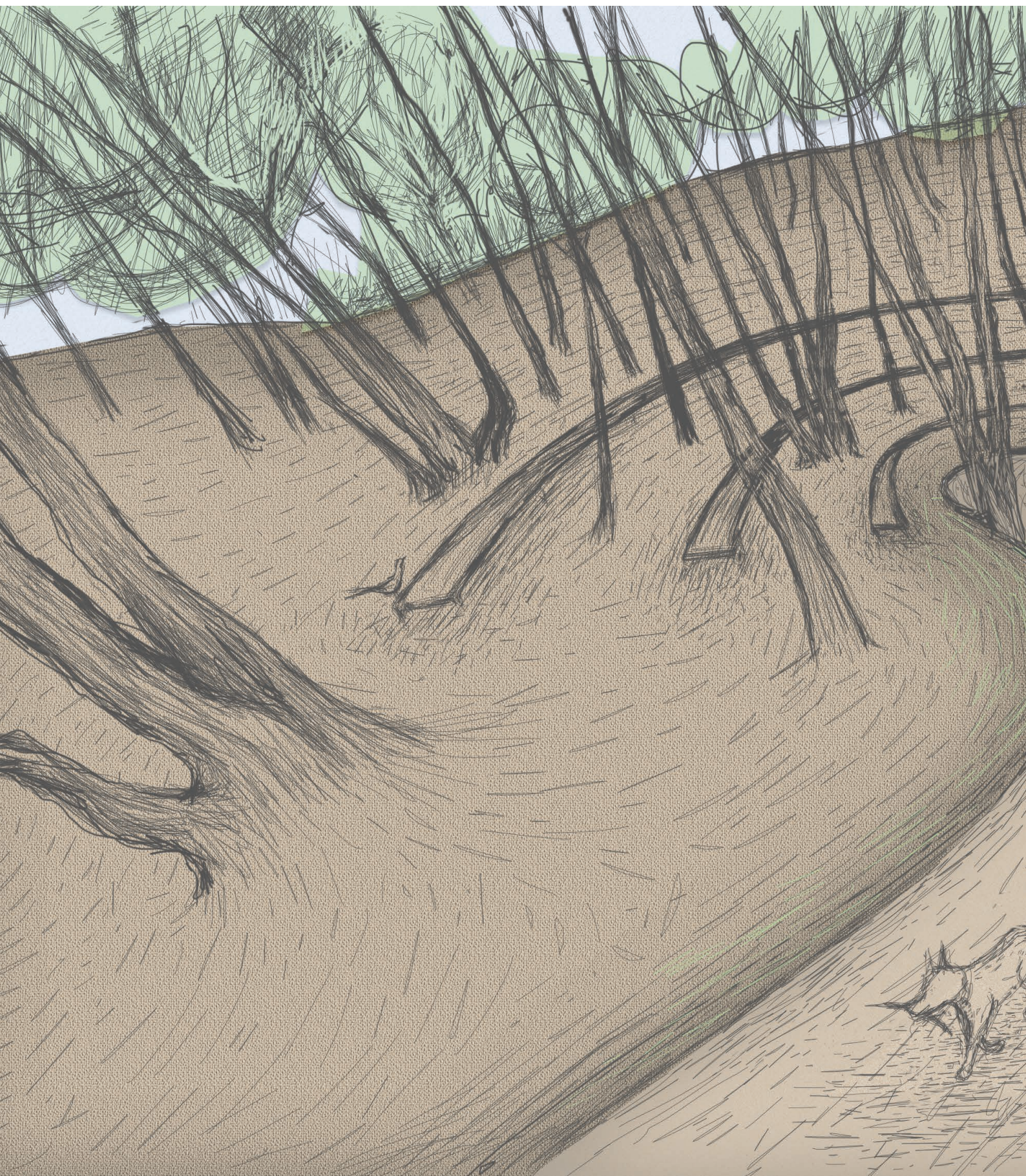

OTISK STARÉ CESTY - Řezopohled 1 : 50

5 VYHLÍDKA Z LESA

Když vystoupáme na vyvýšeninu nad vesnicí do míst, kde končí zarostlý úsek starého úvozu, otevře se nám kouzelný pohled na okolní svahy a na protilehlý horizont s mohutnou, starou solitérní lípou. Je zde velmi pozitivní a odpočinková atmosféra, která vyzývá k zastavení a rozhlédnutí. Proto je místo ideální pro umístění objektu, či prvku, který toto místo citlivě přiblíží lidem.

Vedle vzrostlé borovice v návrhu umísťují drobnou vyhlídku, inspirovanou zdejší krajinnou kompozicí. Zejména tvarem louky, která je téměř celá v objetí okolního lesa a na jejích okrajích vystupují vysoké kmeny stromů jako nějaká hradba, nebo obří plot a určují tak její jasnou prostorovou hranici. Použití oblouku zároveň typologicky odkazuje na objekt Nové splynutí u Sv. Jana na druhé straně údolí.

Objekt by byl v zemi kotven zemními vruty a do nich jsou usazené sloupky z neopracovaného dřeva zbaveného kůry, které pro oblouk mají jak estetickou, tak nosnou funkci. Sloupky by zároveň byly vzájemně staženy ocelovými táhly.

K místu vede z vesnice cesta podél zarostlého úvozu a nově by vyhlídka byla přístupná i přes starou cestu s Otiskem, která pak plynule navazuje na jinou obnovenou starou cestu, stáčející se k místu s vyhlídkou přes louku. Další vybrané a obnovené cestní úseky v okolí propojují území tak, aby bylo možné uskutečňovat co nejvíce variací vycházkových tras.

VYHLÍDKA Z LESA - Situace 1 : 200

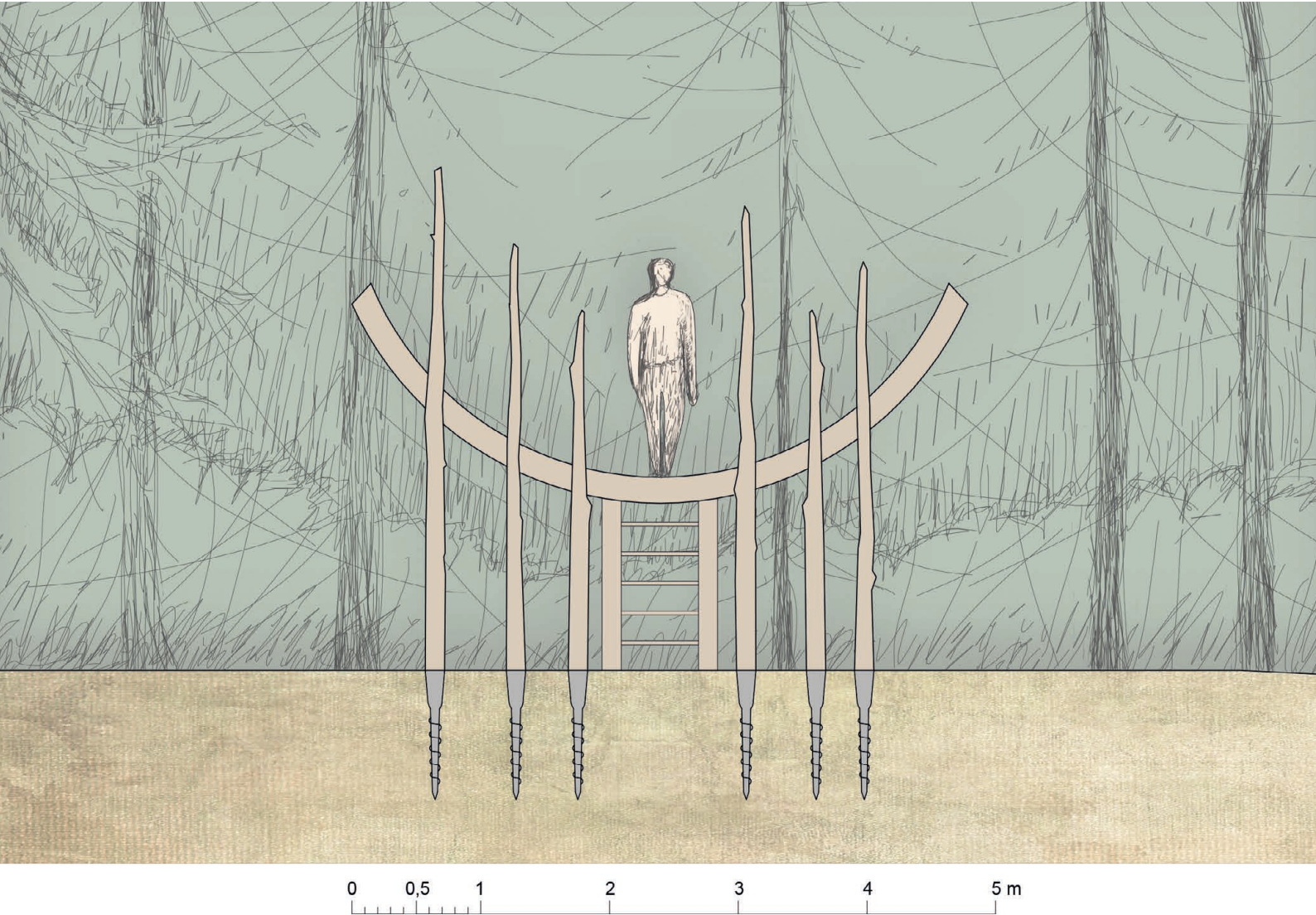

VYHLÍDKA Z LEŠA - Vizualizace

VYHLÍDKA Z LEŠA - Řezopohled 1 : 50

6

U SVATÉHO JANA

U barokního sloupu Sv. Jana je velmi příjemná atmosféra. Kolem něj rostou tři obrovské, staré lípy, které svými rozložitými korunami vytváří nad Sv. Janem zelený baldachýn. V jejich stínu nechybí lavička a nově by přímo k místu vedla po cca 50 letech obnovená cesta mezi poli, která zde byla už před více než tisícem let – Žitavská (či Svatojakubská) cesta.

Podél obnovených polních cest by byla vysazena nová stromořadí a aleje, složené z ovocných dřevin, primárně z hrušní, které se v této oblasti překvapivě daří a často tvoří krásné řady podél místních silnic a jabloní.

Malus domestica
(staré odrůdy Liberecka, např. Sudetská reneta, Panenské české, Kirchwaldské a další).

Prunus domestica

Pyrus communis
(staré odrůdy Liberecka, např. Koporečka, Děkanka Robertova, atd.)

NOVÉ SPLYNUTÍ

Na hraně terénního zlomu jihozápadně od Sv. Jana je umístěn jednoduchý proutěný objekt. Jeho silueta vzdáleně připomíná loď a je symbolicky umístěna u hrany svahu, ze které se otevírá působivý výhled na okolní kopcovitou krajinu. Obzvláště když kopce zahalí mlha, připomínají jejich matné vrcholy rozbouřenou vodu.

Po Žitavské cestě se dodnes konají náboženské poutě a tento nově přidaný symbol, vzdáleně odkazuje svým tvarem také na to, že Sv. Jan je patronem loďařů a vůbec všech, kdo mají co dočinění s vodou. Objekt by byl zároveň tvarován tak, aby se na něm dalo sedět, či ležet a pohodlně si vychutnávat zdejší výhled.

Reference proutěného objektu

Místní výhled

U SVATÉHO JANA - Situace 1 : 4000

Vysílač

Sloup Sv. Jana
s lípami

Obnovený úsek
Svatojakubské cesty
a dalších cest
se stromořadími

Proutěný
objekt

U SVATÉHO JANA - Vizualizace

7

SKALNÍ KAPLIČKA PANNY MARIE

Dříve zanedbaný a zarostlý prostor kolem kapličky podél celé skalní stěny je třeba zrekultivovat pravidelnou údržbou (seč minimálně třikrát za rok + odklizení posekané hmoty). Půda je zde silně nitrifikovaná, jelikož se zde dlouhá léta nechávala ležet posekaná tráva z okolních luk a větve z prořezávky lesa nad kaplí.

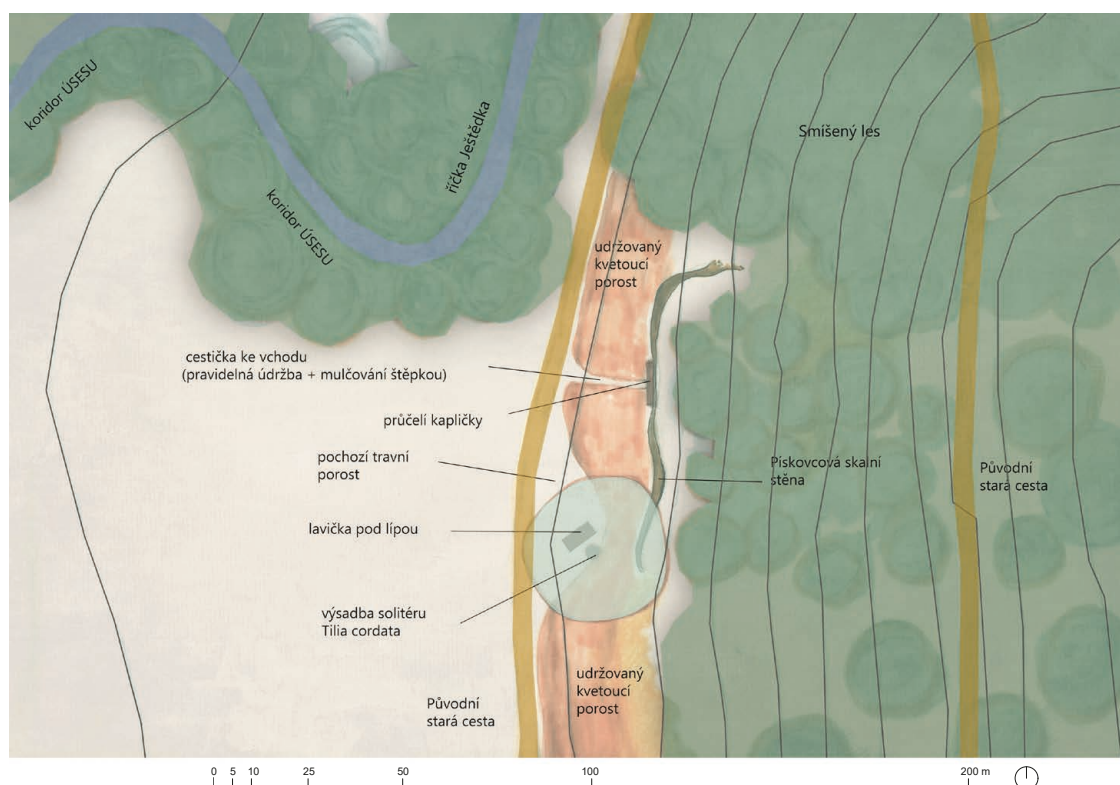
Častá údržba prostoru spolu s výsevem vhodných bylinných a travních směsí složených z lokálních druhů zde zajistí přirozené splynutí s okolním prostředím. Kaplička se nachází ve volné krajině a je proto důležité tuto skutečnost respektovat, aby nedocházelo k zavlečení invazivních druhů, či narušení funkčního ÚSESU, který zde prochází formou biokoridoru vedoucího podél malé říčky Ještědky.

U kapličky chybí možnost posezení, ať už pro kolemjdoucí, kteří by rádi poseděli ve stínu, tak také pro místní starší občany, kteří si při procházce potřebují mít kde odpočinout.

Navrhují proto výsadbu solitérního stromu (*Tilia cordata*) v dostatečné vzdálenosti od průčelí kaple (cca 20 m) a hrany skalního převisu. Lípa zde vytvoří exteriérovou protiváhu interiéru kapličky a svou typickou kompaktní korunou vytvoří příjemný a stinný intimní předprostor skalní svatyně, kde bude lavička a rozložitá, udržovaná koruna časem poskytne příjemný stín i při zde konaných akcích.

SKALNÍ KAPLIČKA - Situace 1 : 500

SKALNÍ KAPLIČKA - Vizualizace

ZÁVĚR

Když chodím touto nádhernou krajinou, často myslím na to, jak málo se toho o zdejší minulosti ví. Ráda procházím místy, která zcela upadají v zapomnění a nikdo o nich nic neví. Tohle tajemno, které celý tento kraj obestírá a zahaluje, je pro mě - a určitě nejen pro mě - velmi přitažlivé. Vybízí nás to často používat fantazii a představovat si všechny ty krásy, které zde kdysi stály, všechny ty cesty, co jsou tak dávné a samozřejmě osudy, které po nich plynuly.

Vytvoření nových míst k setkávání a zážitkům v krajině tedy vidím jako způsob motivace, aby se o ní zajímalo více lidí a chtěli v ní i trávit více času. I k originálnímu k objektu v krajině je možné vytvořit si vztah a pro místní obyvatele by to mohla být cesta k lepší identifikaci s místem a krajinou.

Není nutné, abychom krajině vždy dokonale rozuměli, ale je velmi důležité, aby nás zajímala a fascinovala. Protože čím víc nás bude fascinovat, tím spíš jí budeme chtít porozumět.

ZDROJE

INFORMAČNÍ ZDROJE

LITERATURA

1. Historické dokumenty:
  - 1.1 Kronika vesnice Bohumileč
  - 1.2 Výroční listina desetiletého trvání místního hasičského sboru v r.1912 a oslavující 300 let od vzniku Bohumilče
2. Publikace - Jaromír Halíř, dipl.tech., Staré odrůdy jabloní a hrušní Liberecka, vydala Ekoporadna Orsej při Společnosti pro Jizerské hory, o.p.s. ve spolupráci s Českým zahrádkářským svazem, územní radou Liberec v roce 2007.

INTERNETOVÉ ZDROJE

MAPY

1. Staré mapy - ags.cuzk.cz/archiv/
2. mapy.cz
3. geoportal.cuzk.cz
4. Mapování biotopů - www.arcgis.com
5. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy - mapy.vumop.cz
6. Mapy Libereckého kraje - atlas.kraj-lbc.cz

OSTATNÍ

1. <https://www.liberec.cz/cz/prakticke-informace/uzemni-planovani/uzemni-plany-obci/mesto-cesky-dub/>
2. <https://www.cdub.cz/mesto/>
3. https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_Dub
4. <https://www.hodkovicenm.cz/redakce/tisk.php?lanG=cs&clanek=59709&slozka=55762&xsekce=55767&>
5. <https://ultreia.cz/zitavska-trasa/>

REFERENČNÍ ZDROJE

1. Referenční obrázky dřevin a rostlin: <https://cz.pinterest.com/>
2. Referenční obrázek pro proutěný objekt Nové splnutí u Sv. Jana
Organický proutěný objekt v Kew Gardens, Londýn, UK
<https://www.shutterstock.com/cs/image-photo/london-october-25-2017-organic-woven-744863059>
3. Referenční obrázek kamenné skladby pro Studánku
<https://www.satescechy.cz/vyrobyky-z-kamene/dlazezbní-stet-stipany-velky-2c-maly-2c-stredni>

